

Kultur- och fritidsstrategi 2025–2027

Reviderad av kommunstyrelsen 2025-03-17 § 44
Antagen av kommunfullmäktige 2022-02-14 § 19

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Vision, kärnvärden och mål.....	3
1.3	Ansvarsområden och verksamheter	3
2	KULTUR OCH FRITID FÖR ALLA	4
3	KULTUR	4
4	LEVANDE KULTURARV.....	4
5	BORGHOLMS SLOTT	5
6	KONST, DESIGN OCH KREATIVT SKAPANDE	6
7	BIBLIOTEK	6
8	FÖRENINGAR OCH FÖRENINGSSTÖD	7
9	KULTUR- OCH FRITIDSANLÄGGNINGAR	8
10	FRILUFTSLIV, NATURTURISM OCH REKREATION.....	8
11	SKOLA & KULTUR	9
12	KULTURSKOLA.....	9
13	FRITIDSGÅRDAR.....	10
14	KULTUR- OCH FRITIDSSTRATEGI I RELATION TILL ANDRA STYRANDE DOKUMENT.....	10

1 INLEDNING

Borgholms kommun ska vara en förebild och bidra till en ansvarsfull samhällsutveckling genom att främja en sund och god miljö för människor, djur och natur. Ett rikt och levande kultur- och fritidsliv är en viktig förutsättning för en plats attraktivitet. Det har en positiv inverkan på trygghet, hälsa och välbefinnande.

Kultur- och fritidslivet i Borgholms kommun ska vara tillgängligt och öppet för alla. I kommunens alla delar finns arenor för fritidsaktiviteter och idrott, samlingslokaler för kulturella arrangemang och bibliotek.

Samarbete och samverkan, både internt i kommunen och externt med föreningar, studieförbund, näringsliv, lokala nätverk, andra kommuner och institutioner är viktigt för utvecklingen av Borgholms och Ölands kultur- och fritidsliv.

1.1 Syfte

Syftet med strategin är att formulera en gemensam vilja kring våra kultur- och fritidsfrågor, ta tillvara de resurser som finns i kommunen samt stimulera till utveckling och skapa en beredskap för framtiden. Strategin utgår från den befintliga kultur- och fritidsverksamheten och pekar ut ett antal prioriterade områden.

1.2 Vision, kärnvärden och mål

Vision

”Med gemensamma krafter utvecklar vi hela Borgholms kommun till något vi är stolta över. Nu och för framtiden”.

Kärnvärden

Välkomnande – Utvecklande – Tillsammans

Mål

Borgholms kommun har följande strategiska mål utifrån Agenda 2030

- God hälsa och välbefinnande
- God utbildning för alla
- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- Hållbar konsumtion och produktion

1.3 Ansvarsområden och verksamheter

Ansvar för kultur- och fritidsfrågor delas i huvudsak mellan kommunstyrelsen och utbildningsnämnden. Enligt antagen arbetsordning ska kommunstyrelsens kultur- och fritidsutskott bereda de ärenden gällande kultur och fritid som ska handläggas av kommunstyrelsen samt besluta i de ärenden om framgång av kommunstyrelsens delegationsordning.

Kommunstyrelsen

Allmän fritidsverksamhet, allmän kulturverksamhet, badplatser, bidrag till föreningar, Borgholms slott, cykel- och vandringsleder, idrotts- och fritidsanläggningar, inköp av konst och konstnärlig gestaltning samt lekplatser.

Utbildningsnämnden

Biblioteksverksamhet, fritidsgårdsverksamhet samt kulturskolan.

2 KULTUR OCH FRITID FÖR ALLA

I alla stadier av livet är det viktigt att alla ges möjlighet att ta del av kultur och fritid som innehåller både kvalitet i utbudet och rika möjligheter till eget utövande och skapande. Kultur- och fritidsverksamhet ska bidra till förhöjd livskvalitet och aktivt medborgarskap. Borgholms kommun ska vara en hälsosam och hållbar kommun. Målet är att skapa en attraktiv kommun att växa upp i, återvända till, bo, vara verksam och åldras i.

Barnkonventionen slår fast att alla barn och unga har rätt till fritid, lek och vila samt rätt att delta i kulturella och konstnärliga aktiviteter. Idrott för barn ska vara lekfull, allsidig och bygga på barnens behov och förutsättningar.

Lättillgängliga grönområden, cykel- och vandringsleder, öppna skolgårdar, flexibla spontanidrottsplatser och lekplatser ska locka fler, i alla åldrar, att röra sig mer i vardagen och känna en livslång rörelseglädje.

Borgholms kommun vill...

- prioritera barn- och ungdomsverksamheten.
- fortsätta utveckla och förbättra cykel- och vandringslederna.
- förbättra förutsättningarna för kultur- och fritidsverksamhet i hela kommunen.

3 KULTUR

Kultur är ett vitt begrepp och kan ha olika betydelser för varje individ. Gemensamt för alla kulturer världen över, är att kulturen speglar ett land genom olika seder, värderingar, språk, konst eller traditioner. En kultur speglar landets sociala aspekter och är viktig för samhället. Målet för kulturpolitiken är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Kultursektorn ska vara en naturlig del av besöksnäringen i Borgholms kommun och på hela Öland. Människor ställer idag allt högre krav på genuina upplevelser som bygger på platsens kultur, historia och naturtillgångar.

Borgholms kommun vill ...

- att kulturen ska bidra till att skapa en attraktiv och trivsamt kommun.
- tillsammans med ideella krafter och andra aktörer erbjuda kommunens invånare och besökare ett brett utbud av kulturella aktiviteter på olika platser under hela året.
- att kulturen ska verka och utvecklas i dialog med Öland & Co.

4 LEVANDE KULTURARV

Kulturarv är vad tidigare generationer skapat och hur vi idag uppfattar, tolkar och för det vidare. Ett kulturarv har inga direkta tidsgränser vilket gör att det skapas av både dåtid, nutid och framtid. Kulturarvet är inte statiskt utan något som ständigt förändras och omformuleras. Varje tid bildar sig en egen uppfattning om vad som är kulturarv och vad det betyder.

Det gemensamma ansvaret är att främja ett levande kulturarv som bevaras, används, utvecklas och görs tillgängligt för alla. Kulturarvet bidrar till identitet och självbild, ger kunskaper om det förflutna och perspektiv på samtiden. Kulturarvet ska förvaltas för en hållbar samhällsutveckling. Att vårda kulturarvet och hålla det levande i människors medvetande är en grund för livskvalitet och hållbar utveckling. Kulturarvet handlar om själva livet, nu, i förfluten tid och i framtiden.

Varje plats på Öland har sina speciella förutsättningar, styrkor och utmaningar. Därför är också varje plats värdefull för helheten. Kulturarvsverksamheten ska utformas och utvecklas utifrån ett "hela-Öland-perspektiv". Det är en styrka att Ölands kulturarv är rikt och mångsidigt. De som bor och verkar på Ölands ska känna att det öländska kulturarvet är deras kulturarv. Besökanden på ön ska uppleva att Öland har ett unikt kulturarv. Ölands hembygdsförbund, alla hembygdsföreningar och Ölands museum Himmelsberga är viktiga parter i arbetet med kulturarvet.

Borgholms kommun vill ...

- att kulturarvet bevaras, utvecklas och görs mer tillgängligt.
- att kulturarvet ska vara en del av den utveckling som skapar tillväxt, identitet och attraktionskraft för Borgholms kommun och hela Öland.

5 BORGHOLMS SLOTT

Borgholms slott är en av Sveriges mest kända kulturhistoriska byggnader och en värdefull del av vårt lands kulturarv. Statens fastighetsverk förvaltar byggnaden och Borgholms kommun hyr och bedriver sedan många år en bred publik verksamhet inom besöksområdet. Visningsverksamhet, utställningar, konserter, barnaktiviteter, uthyrning, café och andra evenemang lockar varje år ett stort antal besökare.

Historiskt var slottet en förutsättning för Borgholms tillkomst och idag bidrar slottet starkt till kommunens utveckling. För kommunen, dess invånare, näringsliv och föreningsliv är slottet med sin attraktionskraft betydelsefull i en mängd olika perspektiv; som stark symbol, inkomstbringande varumärke, motor för besöksnäringen och unik miljö för rekreation och upplevelser. Tillsammans har Borgholms kommun och Statens fastighetsverk de senaste 30 åren genomfört omfattande insatser för att utveckla slottets attraktivitet och konkurrenskraft som besöksmål. Arbetet har varit framgångsrikt och idag är Borgholms slott ett populärt besöksmål som erbjuder en mångfald av stora och små upplevelser för barn och vuxna.

Nu står slottet inför uppgiften att fortsätta förädla och utveckla de resurser och upplevelser som skapats under de senaste åren samt utveckla verksamheten vidare.

Statens fastighetsverk och Borgholms kommun har tecknat ett nytt tioårigt hyresavtal, 2025–2034. Parallellt kommer parterna även enas kring en ny samverkansplan där intentionen är att fortsätta utveckla verksamheten och dess olika delar. Parternas gemensamma ambition är att Borgholms slotts konkurrens- och attraktionskraft skall stärkas samt fortsätta vara relevant i den tid vi verkar.

Borgholms kommun vill ...

- säkerställa slottets attraktivitet genom ständig förnyelse och utveckling av hela slottsområdet.
- affärsmässigt tillvarata och utveckla kärnvärden, miljöer och resurser.
- öka tillgängligheten till slottet och dess värden.
- att slottet är en förebild och motor i arbetet med att utveckla Borgholm och Öland till en starkare kulturhistorisk destination.
- säkerställa fortsatt hållbar utveckling av Borgholms slott genom strategiska samarbeten.

6 KONST, DESIGN OCH KREATIVT SKAPANDE

Det öländska ljuset och den unika naturen har under lång tid inspirerat och varit en bas för kulturskapare som till exempel författare, konstnärer och formgivare. Runt om på hela Öland finns ett stort antal privat- och föreningsägda gallerier, konsthallar och utställningslokaler. Öppna ateljéer och konstrundor arrangeras av lokala konstnärskollektiv och kulturföreningar flera gånger varje år. Konstnatten under Ölands skördefest är väletablerad sedan flera år tillbaka.

Kulturinkubatorn Kreativa Öland är en ettårig utbildning för kulturskapare som vill utveckla sin verksamhet. Inkubatorn drivs av de båda Ölandskommunerna, Capellagården och Ölands Folkhögskola.

Konst i det offentliga rummet medverkar till att skapa karaktär och sammanhang, ge estetiska upplevelser som kan vara rogivande, stimulerande och ger möjlighet till reflektion. Syftet med kommunens konstinköp är att förbättra den offentliga miljön för allmänheten och skapa en bra arbetsmiljö för anställda i kommunen, att skapa identitet till platser samt väcka intresse för konst hos allmänhet och personal. Konstinköp är även ett verktyg för kommunen att stödja konstnärernas kreativa skapande.

Enprocentregeln är en ekonomisk princip för investeringar som innebär att en procent av budgeten vid ny-, om- och tillbyggnationer av fastigheter, infrastruktur och offentliga miljöer investeras i byggnadsanknuten konstnärlig gestaltning. Majoriteten av Sveriges kommuner och regioner tillämpar principen.

Borgholms kommun vill ...

- fortsätta utveckla inkubatorn kreativa Öland.
- utveckla och stödja kulturella och kreativa branscher (KKB).
- att enprocentregeln ska tillämpas vid alla kommunala ny-, om- och tillbyggnader.

7 BIBLIOTEK

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla” (Bibliotekslagen)

Biblioteket är en av de få öppna platserna i samhället där alla oavsett ålder, kön, etnicitet eller utbildning kan ta del av den service som finns lokalt och globalt, analogt och digitalt. Här sker möten mellan människan och ordet, mellan kunskap och fantasi, mellan besökaren och bibliotekarien. Här finns möjlighet att sjunka ner i nyhetsflödet bland alla tidningar och tidskrifter eller en stund för det fria botaniserandet eller de målmedvetna studierna.

Bibliotekets verksamhet ska präglas av samverkan och inspirerande möten där alla har lika värde, är delaktiga och bemöts med respekt. För att nå ut till olika målgrupper måste verksamheten arbeta med att hitta nya vägar för att synliggöra och marknadsföra biblioteket och anpassa verksamheten efter besökarnas behov. Biblioteket är en kulturbärare som speglar den tid som varit, verkar i samtiden och blickar mot framtiden. Biblioteket ska ses som en verksamhet – inte bara en fysisk plats.

Biblioteken är tillgängliga för alla men ska ägna särskild uppmärksamhet åt de prioriterade grupperna barn och unga, personer med funktionsnedsättningar, personer med annat modersmål än svenska, de nationella minoriteterna och de i digitalt utanförskap.

Verksamheten som bedrivs på kommunens skolbibliotek är en grundbult i demokratin och nödvändig för det livslånga lärandet och läsandet. Läsande ska uppmuntras och vara viktigt för alla generationer. Samtliga elever i Borgholms kommun har tillgång till skolbibliotek med utbildade bibliotekarier.

Tre av kommunens fyra folkbibliotek har meröppet vilket betyder att man kan besöka biblioteket även på obemannad tid.

Borgholms kommun vill ...

- bli en läsande kommun för alla generationer.
- utveckla samarbetet mellan skolbibliotekarier, pedagoger och elever för att öka läs- och skrivförmågan hos barn och ungdomar.
- genomföra en förnyelse av huvudbiblioteket i Borgholm.
- utveckla bibliotekets digitala verksamheter.
- fortsätta erbjuda öppna och lättillgängliga mötesplatser på biblioteken i kommunen.

8 FÖRENINGAR OCH FÖRENINGSTÖD

Kultur- och fritidslivet i kommunen vilar till stor del på ideella krafter. I Borgholms kommun är kultur-, idrotts- och föreningslivet betydelsefullt och högt prioriterat. De ideella föreningarna utgör basen i kultur-, idrotts- och fritidsverksamheten. Det är därför viktigt att kommunen har en kontinuerlig dialog med föreningarna i syfte att utveckla förutsättningarna för deras verksamheter. De kommunala bidragen är till för att stödja föreningarnas verksamhet genom att täcka en del av den totala kostnaden.

Borgholms kommun vill ...

- öka stödet till föreningar, studieförbund och lokala nätverk.
- uppmuntra föreningar att samverka med andra föreningar, kommunala verksamheter, näringsliv och besöksnäring.

9 KULTUR- OCH FRITIDSANLÄGGNINGAR

I Borgholms kommun finns ett varierat utbud av anläggningar och lokaler (kommunala, förenings- och privatägda) med god tillgänglighet som tillgodoser en mångfald av aktiviteter. Badhus, bowls- och boulebanor, bygdegårdar, cykelbanor, fotbollsplaner, fritids- och idrottsanläggningar, gym, gymnastiksal, kallbadhus, lekplatser, padelbanor, ridhus, skatepark, sporthallar, tennisbanor, utegym med mera. Anläggningarna är geografiskt spridda för att nå fler av kommunens invånare och besökare. Det finns ca 25 kommunala badplatser och ett antal privatägda bad och campingplatser med olika faciliteter i kommunen.

Målet är att genom en bred samverkan arbeta för att aktivt främja fysisk aktivitet och rörelse för alla genom hela livet. Fokus ska vara på rörelseglädje, demokrati och delaktighet i ett inkluderande samhälle där alla medborgare ges möjligheter att delta utifrån sina förutsättningar. Ett brett utbud av tillgängliga aktivitetsytor är en förutsättning för all idrott. Att bevara, utveckla och skapa nya anläggningar och idrottsmiljöer är därför viktigt för hela idrottsrörelsens utveckling. Anläggningar och idrottsmiljöer ska upplevas trygga, tillgängliga och välkomnande för alla som vill idrotta.

Borgholms kommun vill ...

- stötta spontanidrott samt främja daglig motion och livslång rörelseglädje.
- erbjuda ändamålsenliga fritidsanläggningar i hela kommunen.

10 FRILUFTSLIV, NATURTURISM OCH REKREATION

"Med Friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling" (SFS 2010:2008)

Friluftsliv är en kostnadseffektiv satsning. Med relativt små medel kan samhällsnyttan bli stor genom att insatserna når alla kommunens invånare och besökare oavsett ålder, kön, etnicitet eller bakgrund. Att planera för friluftsliv är att möjliggöra för ökad folkhälsa, naturförståelse och kommunal utveckling. Få aktiviteter har en sådan bredd och få arenor har öppet dygnet runt, årets alla dagar. De flesta former av friluftsliv betyder fysisk aktivitet, som har många positiva hälsoeffekter på både kropp och själ, men att utöva friluftsliv kan också innebära mer stillsamma enskilda möten med naturen som ger möjlighet till avkoppling, rekreation och återhämtning.

En förutsättning för att ta del av naturens hälsofrämjande effekter är att den ska vara tillgänglig för alla i vår boende- och vardagsmiljö. Forskningen lyfter att gröna strukturer behöver inkluderas i den fysiska planeringen och naturen måste vara tillgänglig och nåbar.

Borgholms kommun vill ...

- i samverkan med andra berörda myndigheter och föreningar satsa på kommunens cykel- och vandringsleder.
- att gröna strukturer inkluderas i den fysiska planeringen för att synliggöra ekosystemtjänster.

- verka för naturturism på hela Öland hela året.

11 SKOLA & KULTUR

Borgholms kommuns skolkulturgaranti syftar till att integrera kulturpedagogik i förskola, förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola genom estetiska lärprocesser. Barns och elevers tillgång till kulturens alla uttrycksformer och möjligheter som åskådare, deltagare och producenter säkras genom denna permanenta verksamhet.

Utbildningsnämnden och kommunstyrelsen avsätter årligen medel för skolkulturgarantin. Borgholms kommuns skolkulturgaranti garanterar varje barn/elev minst en kulturupplevelse per läsår. I skolkulturgarantin finns medel avsatta för att täcka reskostnader som uppstår.

Skolkulturgarantin säkerställer att samtliga elever förutom mötet med professionella kulturutövare även får ta del av Borgholms kommuns unika kulturmiljöer och kulturhistoriska lämningar.

Skapande skola är regeringens satsning för att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Utbildningsförvaltningen samordnar och söker årligen medel för Skapande skola projekt utifrån enskilda skolors överenskommelse. Skapande skola tillkommer utöver Borgholms kommuns skolkulturgaranti.

Borgholms kommun vill ...

- att alla barn och elever genom skolkulturgarantin ska få ta del av minst en professionell kulturupplevelse per läsår.

12 KULTURSKOLA

Kulturskolan i Borgholm är en frivillig fritidsverksamhet. Där ges barn och ungdomar möjlighet till kreativt skapande och att delta i det kulturella livet. Här skapas en grund för våra framtida kulturkonsumenter, amatörer och blivande professionella utövare. Kulturskolan är en viktig mötesplats, där eleverna knyter nya sociala kontakter.

Kulturskolan erbjuder eleverna en stor bredd av kreativa uttryckssätt och utbildning i olika uttrycksformer som musik, bild, teater, digital musik, keramik och samspel i olika former. Målet är att kulturskolan ska vara tillgänglig för alla barn och unga i kommunen. Kulturskolan har undervisning på flera orter i kommunen. Kulturskolan vill förmedla ett kulturarv till eleverna, samt satsa på förnyelse och uttrycksformer som är i fas med den tid eleverna själva lever i.

Borgholms kommun vill ...

- att kulturskolan ska vara avgiftsfri för barn och unga.
- att alla elever som söker till kulturskolan ska erbjudas plats.
- bredda utbudet med fler ämnen på kulturskolan.

- erbjuda vuxna och äldre medborgare möjlighet att söka till vissa delar av kulturskolans utbud i mån av plats.

13 FRITIDSGÅRDAR

Fritidsgården erbjuder viktiga mötesplatser i syfte att ge ungdomar ett aktivt medborgarskap och en meningsfull fritid. Fritidsgården erbjuder både organiserade aktiviteter, möjlighet till ett socialt sammanhang och umgänge. Fritidsgården är en social mötesplats, en trygg träffpunkt och ett extra vardagsrum för barn och unga i kommunen. Det finns fritidsgård i Löttorp, Borgholm och Rälla.

Den mobila fritidsgården är både en uppsökande verksamhet och en aktivitetsbuss. Vi har möjlighet till uppsökande verksamhet, vilket kan betyda att vi åker till en ort i kommunen som inte har fritidsgård. Bussen kan också användas till att åka på aktiviteter med vår besökare. Den mobila gården startades för att nå ut till ungdomar som har svårt att ta sig till våra fysiska mötesplatser. Ambitionen är att ta fritidsgården dit ungdomarna bor för att erbjuda en meningsfull fritid där besökarna får prova nya aktiviteter och upplevelser.

Fritidsgårdarna samverkar nära med skola, socialtjänst, polis, föreningsliv och samhället. Fritidsgården är en plats där alla unga ges möjlighet till delaktighet och inflytande, oavsett livsstil och bakgrund. Verksamheten är fri från kommersiella intressen.

Borgholms kommun vill ...

- se över lokalmöjligheter för att kunna möta fler ungdomar med olika intressen.
- ha en god tillgänglighet för barn och unga i kommunens fritidsgårdar med en för ungdomarna relevant och trygghetsstärkande verksamhet.

14 KULTUR- OCH FRITIDSSTRATEGIN I RELATION TILL ANDRA STYRANDE DOKUMENT

Kultur- och fritidsstrategin relaterar till flera andra styrande dokument som exempelvis:

- Cykelstrategi
- Folkhälsostategi
- Näringslivsstrategi
- Strategi för ökad tillgänglighet och delaktighet
- Tillväxtstrategi
- Turismstrategi
- Översiktsplan